

การบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุของประชากรไทย

นางสาววิไลวรรณ ธรรมนิติเวชย์

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาประชากรศาสตร์

วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-17-6416-2

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

INJURIES OR ACCIDENTS OF THAI POPULATION

Miss Wilaiwan Thamnitivet

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Demography**

College of Population Studies

Chulalongkorn University

Academic Year 2004

ISBN 974-17-6416-2

วิไลวรรณ ธรรมนิติเวช : การบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุของประชากรไทย. (INJURIES OR ACCIDENTS OF THAI POPULATION) อาจารย์ที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ มาลินี วงษ์สิทธิ์, 106 หน้า. ISBN 974-17-6416-2

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์สองประการคือ ประการแรกเพื่อศึกษาถึงความชุกของการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุของประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ประการที่สองเพื่อศึกษาถึงชนิดของการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุ และสถานที่ที่ได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุ จำแนกตามลักษณะภูมิหลังทางประชากร พฤติกรรมเสี่ยงและสภาพแวดล้อมของประชากรที่ได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุรุนแรง ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษามาจากโครงการสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ.2546 ดำเนินการโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนหรือสมาชิกในครัวเรือนตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งนี้ได้เลือกศึกษาเฉพาะผู้ที่ตอบแบบสอบถามด้วยตนเองที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ซึ่งมีจำนวนตัวอย่างในการศึกษาทั้งสิ้น 37,202 คน (จำนวนไม่ถ่วงน้ำหนัก)

ผลการศึกษา พบว่า เพศ อายุ การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ และเขตที่อยู่อาศัย มีความสัมพันธ์กับการเคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สำหรับในส่วนของความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆกับความรุนแรงของการเคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุ พบว่า รายได้ และเขตที่อยู่อาศัย ผันแปรผกผันกับการเคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุ

สำหรับผลการศึกษาถึงชนิดของการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุ พบว่า สองในห้าได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากยานพาหนะ รองลงมา ถูกทำร้ายร่างกาย ที่เหลือได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการพลัดตกหกล้ม อุบัติเหตุจากการทำงาน และอุบัติเหตุอื่นๆ ตามลำดับ ส่วนสถานที่ที่ได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุ พบว่า ประชากรได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุบนท้องถนนมากที่สุด รองลงมาคือ ภายในบ้าน/บริเวณบ้าน สถานที่อื่นๆ และในที่ทำงาน ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยาลัยประชากรศาสตร์
สาขาวิชา ประชากรศาสตร์
ปีการศึกษา 2547

ลายมือชื่อนิติกร.....วิไลวรรณ ธรรมนิติเวช.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....An Paw.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4587057851 : MAJOR DEMOGRAPHY

KEY WORD: INJURIES / ACCIDENT / THAI POPULATION / TYPE / PLACE

WILAIWAN THAMNITIVET: INJURIES OR ACCIDENTS OF THAI POPULATION.

THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. MALINEE WONGSITH,

106 pp. ISBN 974-17-6416-2

This study has two main purposes 1) to study the injuries or accidents and factors affecting this situation of Thai population aged 15 years and over. 2) to study the kind of injuries or accidents and the accident place classified by demographic backgrounds, risk behaviors and environment. Data used in this study derived from “2003 Health and Welfare Survey” which was conducted by the National Statistical office. The sample size in this study was 37,202 interviewed population (non-weighted) aged 15 years and over who answered the questionnaires themselves and residing in the sample households.

The results have shown that sex, age, drinking liqueur or alcohol and place of residence statistical correlated significantly with injuries or accidents and consistent to the hypothesis. Regarding the relationship of the various factors and the severity of injuries, it was found that income and place of residence adversely related to the injuries or accidents.

For the kind of injuries or accidents, it was found that 2 out of 5 have been injured or faced accident from the motor vehicle and next is being maltreated, falls, working and others respectively. Regarding place of accident, the injuries occurred most on road accident, next is in the house and area around the house, another places and the working place respectively.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

College of Population Studies

Field of Study Demography

Academic Year 2004

Student's signature.....*Wilaiwan Thamnitivet*
 Advisor's signature.....*Malinee Wongsith*
 Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาของรองศาสตราจารย์ มานินี วงษ์สิทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ท่านได้สละเวลาในการให้คำปรึกษาทั้งแนวความคิด และการเขียน ที่ถูกต้อง ตลอดจนช่วยอ่านแก้ไขปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้เสร็จสมบูรณ์เป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณสำนักงานสถิติแห่งชาติ ที่ได้อนุเคราะห์ให้ใช้ข้อมูลโครงการสำรวจอนามัย และ สวัสดิการ พ.ศ. 2546 และกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.นภาพร ชโยวรรณ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์ ดร.เกื้อ วงศ์บุญสิน และรองศาสตราจารย์ ดร.วิพรรณ ประจวบเหมาะ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำชี้แนะอันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ขอขอบพระคุณ อาจารย์วิราภรณ์ ทันโตภาส และคุณศิริวรรณ ศิริบุญ คุณชาติเฉลิม สุรัชชชาญ ที่กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ และเสียสละเวลาช่วยอ่านวิทยานิพนธ์ใน ส่วนของการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก และขอขอบพระคุณคณาจารย์วิทยาลัย ประชากรศาสตร์ ที่ได้อบรมสั่งสอนและให้ความรู้แก่ผู้วิจัยจนสำเร็จการศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณมูลนิธิศาสตราจารย์ ดร. วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ ที่ได้มอบทุนอุดหนุน การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณ โกมินทร์ นิ่มนวล คุณนงลักษณ์ ใจวิวัฒน์ชัย คุณพรเพ็ญ ศรีธรรมรงค์ และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ นักวิจัยของวิทยาลัยประชากรศาสตร์ ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยในทุกๆด้าน

ท้ายสุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณ แม่ เดีย และแม่ เป็นอย่างสูงที่คอยเป็นกำลังใจและ สนับสนุนให้ผู้วิจัยมีโอกาสได้เข้ารับการศึกษาในสถาบันแห่งนี้ ขอขอบคุณเจ้า และน้องๆทุกคนที่เป็น กำลังใจอย่างดี ขอขอบคุณเพื่อนๆจากมช. และเพื่อนในจุฬาฯทุกคน รวมถึงผู้ที่ไม่ได้ออกนามในที่นี้ ที่คอยให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยตลอดมา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฉ

บทที่

1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	5
แนวคิดเชิงทฤษฎี.....	5
กรอบแนวคิดของการศึกษา.....	14
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
สมมติฐานของการศึกษา.....	23
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	23

2 ระเบียบวิธีวิจัยและลักษณะทั่วไปของข้อมูล

แหล่งข้อมูลและวิธีการสุ่มตัวอย่าง.....	24
ขอบเขตของการศึกษา.....	26
ข้อจำกัดของข้อมูล	27
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา	28
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาและการวัดตัวแปร.....	29
การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล.....	33
ลักษณะทั่วไปของข้อมูล.....	33

3 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะภูมิหลังของประชากร พฤติกรรมเสี่ยง

และสภาพแวดล้อม กับการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุ.....	39
การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร.....	41
การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะภูมิหลัง พฤติกรรมเสี่ยง และสภาพแวดล้อม กับการเคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุ	45

บทที่

	การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะภูมิหลัง พฤติกรรมเสี่ยง และสภาพแวดล้อม กับความรุนแรงของการเคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุ.....	54
4	ชนิดของการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุ และสถานที่ที่ได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุ ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะภูมิหลังของประชากร พฤติกรรมเสี่ยง และสภาพแวดล้อมกับชนิดของการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุ.....	61
	ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะภูมิหลังของประชากร พฤติกรรมเสี่ยง และสภาพแวดล้อมกับสถานที่ที่ได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุ.....	73
5	สรุปและข้อเสนอแนะ	
	สรุปผลการศึกษา.....	81
	ข้อเสนอแนะ.....	84
	รายการอ้างอิง.....	87
	ภาคผนวก.....	98
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	106

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 การกระจายความถี่ของจำนวนชมรมอาคาร/หมู่บ้าน จำแนกตามภาค และเขตการปกครอง.....	25
2 การกระจายความถี่ของจำนวนครัวเรือนส่วนบุคคลตัวอย่าง จำแนกตามภาค และเขตการปกครอง.....	26
3 จำนวนและร้อยละของประชากร จำแนกตามลักษณะภูมิหลังของประชากร พฤติกรรมเสี่ยง และสภาพแวดล้อม.....	36
4 จำนวนและร้อยละของประชากร จำแนกตามการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุ.....	38
5 ค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระต่างๆที่ใช้ในการวิเคราะห์.....	44
6 การวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกของการเคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุของประชากรไทย จำแนกตามลักษณะภูมิหลังของประชากร พฤติกรรมเสี่ยงและสภาพแวดล้อม.....	53
7 การวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกของความรุนแรงของการเคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุของ ประชากรไทย จำแนกตามลักษณะภูมิหลังของประชากร พฤติกรรมเสี่ยงและ สภาพแวดล้อม.....	59
8 จำนวนและร้อยละของประชากรที่เคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุรุนแรง จำแนกตามชนิดของการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุ.....	62
9 การกระจายร้อยละของประชากรที่เคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุรุนแรง จำแนกตามชนิดของการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุและเพศ.....	64
10 การกระจายร้อยละของประชากรที่เคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุรุนแรง จำแนกตามชนิดของการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุและอายุ.....	65
11 การกระจายร้อยละของประชากรที่เคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุรุนแรง จำแนกตามชนิดของการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุและสถานภาพสมรส.....	66
12 การกระจายร้อยละของประชากรที่เคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุรุนแรง จำแนกตามชนิดของการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุและระดับการศึกษา.....	67
13 การกระจายร้อยละของประชากรที่เคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุรุนแรง จำแนกตามชนิดของการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุและอาชีพ.....	68
14 การกระจายร้อยละของประชากรที่เคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุรุนแรง จำแนกตามชนิดของการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุและรายได้.....	69

ตารางที่	หน้า
15 การกระจายร้อยละของประชากรที่เคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุรุนแรง จำแนกตามชนิดของการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุและการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์	70
16 การกระจายร้อยละของประชากรที่เคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุรุนแรง จำแนกตามชนิดของการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุและเขตที่อยู่อาศัย	71
17 การกระจายร้อยละของประชากรที่เคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุรุนแรง จำแนกตามชนิดของการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุและภาคที่อยู่อาศัย	72
18 จำนวนและร้อยละของประชากรที่เคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุรุนแรง จำแนกตามสถานที่ที่ได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุ	73
19 จำนวนและร้อยละของประชากรที่เคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุรุนแรง จำแนกตามสถานที่ที่ได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุ ลักษณะภูมิหลัง พฤติกรรมเสี่ยง และสภาพแวดล้อม	78
20 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะภูมิหลังของประชากร พฤติกรรมเสี่ยง และสภาพแวดล้อม กับการเคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุ	83